

Hallintovaliokunnalle

Lausuntopyyntö 10.02.2022

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Yleisesti

SAMOK pitää hallituksen esityksen tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina. Mahdollisuus hakea ja saada oleskelulupa koko opintojen ajaksi yhdellä hakemiskerralla, riittävän toimeentulon todistaminen ainoastaan ensimmäisen vuoden osalta, oleskeluluvan lajin muuttaminen jatkuvaksi sekä opintojen jälkeen myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloajan pidentämisen kahteen vuoteen tukevat nähdäksemme laajempaa tavoitetta mahdollisimman monen koulutetun ja osaavan maahanmuuttajan jäämisestä ja kotoutumisesta osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Oleskelulupa koko opintojen ajaksi ja toimeentulon todistaminen ensimmäisen vuoden osalta

Pidämme erityisen tervetulleena ehdotusta, jonka mukaan opiskelija voisi jatkossa hakea ja saada oleskeluluvan koko opintojen ajaksi yhdellä hakemiskerralla. Muutoksella mahdollistetaan se, että opiskelija voi keskittyä tutkintonsa edistämiseen ilman tarpeetonta huolta jatkoluvan hakemisesta kesken opintojen. Kuten esityksen luvussa 2.1.2 todetaan, valtaosa opiskelijoiden oleskelulupia ja jatkolupahakemuksia koskevista päätöksistä on myönteisiä. Näin ollen koko opintojen ajaksi myönnettävä oleskelulupa olisi varsin perusteltu ratkaisu.

Esityksen mukaan opiskelijan tulisi todistaa riittävä toimeentulo ainoastaan ensimmäisen vuoden osalta. SAMOK pitää ehdotusta erittäin kannatettavana ja esityksen tavoitteiden kannalta keskeisenä: mikäli toimeentuloedellytys koskisi koko tutkintoaikaa (eli 6720 euroa / vuosi), hyvin harva opiskelija voisi käytännössä hakea oleskelulupaa yhdellä kertaa koko tutkintoajalle.

Kansainväliset opiskelijat kykenevät turvaamaan toimeentulonsa Suomessa hyvin esimerkiksi työskentelyn, säästöjen sekä perheeltä ja sukulaisilta saatujen avustusten turvin. Kuten esityksen luvussa 2.1.2 todetaan, toimeentuloedellytys on jo nyt todennäköisesti vaikuttanut kestoaltaan yli yhden vuoden oleskelulupien myöntämiseen, sillä vain pieni osa opiskelijoista voi sitä kahdelle vuodelle hakea. Lisäksi tarkasteltaessa opiskelijoiden jatkolupahakemuksia voidaan todeta, että riittämätön toimeentulo on perusteena hyvin harvassa kielteisessä päätöksessä (0,4 % kaikista opiskelijoiden jatkolupahakemuksista vuonna 2020). Kaiken tämän perusteella on täysin kohtuullista vaatia esitys turvatusta toimeentulosta ainoastaan ensimmäisen vuoden ajaksi.

Esityksessä todetaan, että opiskelijan oleskeluluvan myöntäminen opintojen keston ajalle ja siihen liittyvä toimeentuloedellytyksen muutos edellyttäisi valvontaa, jolla varmistetaan oleskelulupaan liittyvien edellytysten täyttyminen. Käytännössä tämä tarkoittaisi uutta tehtävää Maahanmuuttovirastolle, joka toteuttaisi valvontaa pistotarkastuksin sekä digikehittämisestä ja rekistereistä saatavien tietojen perusteella. SAMOK katsoo, että kansainvälisten opiskelijoiden osalta keskeisintä on opintojen eteneminen. **Valvonnan tulee keskittyä ensisijaisesti opintosuorituksiin, sillä opiskelijan pääasiallinen tehtävä Suomessa on opiskelu.** Tämän vuoksi ei ole kohtuullista asettaa heitä samaan asemaan esimerkiksi työskentelyn perusteella Suomeen muuttaneiden kanssa. Tahdomme painottaa, että toimeentuloon kohdistuvan valvonnan tulee perustua yhdenvertaisuuteen ja satunnaisuuteen pistotarkastusten osalta. Toimeentuloedellytyksen täyttymistä valvottaessa opiskelijan oman ilmoituksen toimeentulostaan, esimerkiksi vanhempien taloudellisesta tuesta tai työllistymisestä, tulisi kuitenkin olla riittävä.

Oleskeluluvan laji jatkuva ja 2 vuoden oleskelulupa valmistumisen jälkeen

Pidämme oleskeluluvan tyyppin muuttamista jatkuvaksi perusteltuna ja katsomme, että muutoksen vaikutukset ovat opiskelijan kannalta positiivisia: esimerkiksi kotikunnan saaminen suoraan todennäköisesti helpottaa opiskelijan asettumista Suomeen. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, luvan lajilla on lisäksi merkitystä varsinkin siinä vaiheessa, jos opiskelija hakee pysyvää oleskelulupaa; pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaislain 56 §:n mukaan ulkomaalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti neljän

vuoden ajan. Nykyisellä mallilla opiskelijan pysyvän oleskeluluvan saaminen on voinut kestää kauan ottaen huomioon, ettei opiskelijan oleskeluluvalla Suomessa oleskelu ole kerryttänyt ollenkaan pysyvään oleskelulupaansa tarvittavaa oleskelua. Lupatyypin muuttaminen täten todennäköisesti nostaisi mahdollisuutta saada opinnoista valmistuneet jäämään maahan.

Opiskelijan oleskeluluvan lajin muuttamisen lisäksi SAMOK näkee opintojen jälkeen myönnettävän oleskeluluvan voimassaoloajan pidentämisen yhdestä kahteen vuoteen hyvänä muutoksena sen antaessa lisää aikaa etsiä uusi peruste oleskelun jatkamiselle ja Suomeen jäämiselle.

Kansainväliset opiskelijat ja D-viisumi

SAMOK haluaa lisäksi muistuttaa, että valmistelussa olevaa D-viisumia tulisi hyödyntää erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien sekä heidän perheenjäsentensä lisäksi kansainvälisten opiskelijoiden oleskelulupaprosesseissa. Nykyisellään kansainvälisten opiskelijoiden oleskelulupaprosessit voivat venyä jopa niin pitkiksi, että opintojen aloitus viivästyy. Migrin [tilastojen](#) perusteella ensimmäistä oleskelulupaa opiskelun perusteella hakevista lähes 90 % saa lopulta myönteisen päätöksen (vuodet 2015-2020). Tämän takia on kestänyt, että opiskelijan maahantulo pitkittyy turhaan. Korkeakoulut ovat jopa joutuneet palauttamaan lukuvuosimaksuja tilanteissa, joissa opiskelija ei yksinkertaisesti pääse Suomeen aloittamaan opintojaan. Tilanne on kestänyt niin opiskelijan kuin korkeakoulujen kannalta. Pitkä oleskelulupaprosessi voi saada kansainvälisen osaajan myös lopulta hakeutumaan toiseen maahan ja korkeakouluun.

Helsingissä 21.2.2022

Emmi Lainpelto
Puheenjohtaja

Vellu Taskila
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Roosa Veijola
Eurooppapolitiikan asiantuntija
roosa.veijola@samok.fi
050 389 1012